

U S T A W A

z dnia2014 r.

o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 427, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 22 w § 1 w pkt 1 lit. b otrzymuje brzmienie:
„b) jest zwierzchnikiem służbowym sędziów, referendarzy sądowych, asystentów sędziów danego sądu oraz specjalistów zatrudnionych w rodzinnych ośrodkach diagnostyczno-konsultacyjnych;”;
- 2) w art. 31a w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
„3) jest zwierzchnikiem służbowym i dokonuje czynności z zakresu prawa pracy oraz reprezentuje sąd w tym zakresie wobec pracowników sądu, z wyłączeniem sędziów, referendarzy sądowych, asystentów sędziów oraz specjalistów zatrudnionych w rodzinnych ośrodkach diagnostyczno-konsultacyjnych;”;
- 3) w dziale IV po rozdziale 6 dodaje się rozdział 6a w brzmieniu:

„Rozdział 6a

Rodzinne ośrodki diagnostyczno-konsultacyjne

Art. 157a. § 1. Rodzinny ośrodek diagnostyczno-konsultacyjny, zwany dalej „ośrodkiem”, jest organem pomocniczym sądu okręgowego. Działalność ośrodka finansowana jest w ramach budżetu sądu okręgowego.

§ 2. Minister Sprawiedliwości, w drodze zarządzenia, tworzy i znosi ośrodki, określa ich siedzibę, a także podział terytorialny zakresów działania ośrodków działających na obszarze jednego okręgu, kierując się potrzebą zapewnienia racjonalnej organizacji pracy w ośrodkach przez dostosowanie ich liczby do wielkości okręgów sądowych.

§ 3. Minister Sprawiedliwości sprawuje nadzór zwierzchni nad ośrodkami.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela oraz ustawę z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 662, 1165, 1247 i 1433 oraz z 2014 r. poz. 31.

Art. 157b. § 1. Obszarem działania ośrodka jest obszar właściwości danego sądu okręgowego.

§ 2. Jeżeli w okręgu sądowym działa więcej niż jeden ośrodek obszary działania wszystkich ośrodków obejmują łącznie obszar właściwości sądu okręgowego.

Art. 157c. § 1. Ośrodkiem kieruje kierownik wyłaniany w drodze konkursu.

§ 2. Na stanowisku kierownika może zostać zatrudniony kandydat, który:

- 1) jest obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich;
- 2) posiada wykształcenie wyższe magisterskie z zakresu psychologii lub pedagogiki;
- 3) posiada minimum 5-letni staż pracy zgodny z wykształceniem w zakresie psychologii lub pedagogiki w pełnym wymiarze godzin;
- 4) nie został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
- 5) nie jest przeciwko niemu prowadzone postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
- 6) posiada doświadczenie w pełnieniu funkcji biegłego w zakresie kierunków i specjalności, o których mowa w pkt 2.

Art. 157d. § 1. Konkurs, o którym mowa w art. 157c § 1, organizuje właściwy prezes sądu.

§ 2. Właściwy prezes sądu informuje o konkursie przez umieszczenie ogłoszenia w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie sądu, we właściwym ze względu na siedzibę sądu urzędzie pracy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. Ponadto właściwy prezes sądu może informować o konkursie w inny sposób, w szczególności przez umieszczenie ogłoszenia w prasie.

§ 3. Ogłoszenie powinno zawierać oznaczenie stanowiska, wymagane kwalifikacje, wykaz niezbędnych dokumentów, miejsce i termin składania wniosków, zakres konkursu i kryteria oceny.

§ 4. Konkurs przeprowadza komisja konkursowa powołana przez właściwego prezesa sądu.

§ 5. Minister Sprawiedliwości, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób i tryb przeprowadzania konkursu, o którym mowa w art. 157c § 1, w szczególności skład komisji konkursowej oraz sposób i tryb jej działania oraz etapy i przebieg konkursu, mając na uwadze właściwy dobór kadry kierowniczej ośrodków.

Art. 157e. Właściwy prezes sądu zawiera z kandydatem wyłonionym w drodze konkursu umowę o pracę na czas nieokreślony.

Art. 157f. § 1. Kierownik ośrodka organizuje i kontroluje pracę ośrodka oraz bezpośrednio uczestniczy w realizacji zadań diagnostyczno-opiniodawczych, poradnictwie i konsultacjach zgodnie z posiadaną specjalizacją zawodową oraz dokonuje ocen okresowych specjalistów zatrudnionych w ośrodku.

§ 2. Oceny okresowej kierownika ośrodka dokonuje Minister Sprawiedliwości. Przepisy art. 157l stosuje się odpowiednio.

Art. 157g. Ośrodek prowadzi działalność w zakresie:

- 1) diagnozowania nieletnich i ich środowiska rodzinnego, poradnictwa i opieki specjalistycznej nad nieletnimi, a także diagnozowania i poradnictwa w zakresie przeciwdziałania i zapobiegania demoralizacji nieletnich dla celów postępowania w sprawach nieletnich;
- 2) diagnozowania małoletnich i ich środowiska rodzinnego, poradnictwa i opieki specjalistycznej nad małoletnimi w celu zapewnienia wydawania opinii dla sądów powszechnych w przypadku rozwodów i separacji i kwestii spornych dotyczących kontaktów z dziećmi;
- 3) diagnozowania małoletnich i ich środowiska rodzinnego, poradnictwa i opieki specjalistycznej nad małoletnimi w celu zapewnienia wydawania opinii dla potrzeb spraw opiekuńczych dotyczących władzy rodzicielskiej i zmian orzeczeń wydawanych w tym przedmiocie;
- 4) diagnozowania w sprawach cywilnych oraz karnych.

Art. 157h. Do zadań ośrodka należy:

- 1) przeprowadzanie badań psychologicznych, pedagogicznych lub lekarskich oraz wydawanie na ich podstawie opinii na zlecenie sądu lub prokuratora;
- 2) prowadzenie mediacji w sprawach nieletnich i sprawach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego na zlecenie sądu;
- 3) prowadzenie poradnictwa specjalistycznego dla małoletnich, nieletnich i ich rodzin;
- 4) współdziałanie z placówkami wykonującymi orzeczenia sądu, instytucjami i organizacjami zajmującymi się problematyką ochrony i umacniania rodziny.

Art. 157i. § 1. W ośrodku są zatrudniani w drodze konkursu specjaliści: psychologowie, pedagodzy i lekarze.

§ 2. Psychologiem w ośrodku może być osoba mająca dyplom ukończenia wyższych studiów magisterskich z zakresu psychologii oraz co najmniej 3-letni staż pracy w poradnictwie rodzinnym lub z młodzieżą społecznie niedostosowaną.

§ 3. Pedagogiem w ośrodku może być osoba mająca dyplom ukończenia wyższych studiów magisterskich z zakresu pedagogiki oraz co najmniej 3-letni staż pracy w poradnictwie rodzinnym lub z młodzieżą społecznie niedostosowaną.

§ 4. Lekarzem w ośrodku może być osoba posiadająca specjalizację z zakresu psychiatrii.

Art. 157j. § 1. Konkurs, o którym mowa w art. 157i § 1, organizuje właściwy prezes sądu.

§ 2. Właściwy prezes sądu informuje o konkursie przez umieszczenie ogłoszenia w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie sądu, we właściwym ze względu na siedzibę sądu urzędzie pracy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. Ponadto właściwy prezes sądu może informować o konkursie w inny sposób, w szczególności przez umieszczenie ogłoszenia w prasie.

§ 3. Ogłoszenie powinno zawierać oznaczenie stanowiska, wymagane kwalifikacje, wykaz niezbędnych dokumentów, miejsce i termin składania wniosków, zakres konkursu i kryteria oceny. § 4. Konkurs przeprowadza komisja konkursowa powołana przez właściwego prezesa sądu.

§ 5. Minister Sprawiedliwości, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób i tryb przeprowadzania konkursu, o którym mowa w art. 157j, w szczególności skład komisji konkursowych oraz sposób i tryb ich działania, etapy i przebieg konkursu, mając na uwadze właściwy dobór specjalistów w ośrodkach.

Art. 157k. § 1. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla specjalistów zatrudnionych w ośrodkach i kierownika ośrodka, uwzględniając specyfikę pracy diagnostyczno-opiniotwórczej w ośrodkach.

§ 2. W sprawach nieuregulowanych w ustawie do specjalistów zatrudnionych w ośrodkach stosuje się przepisy ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. z 2011 r. Nr 109, poz. 639, z późn. zm.³⁾).

Art. 157l. § 1. Specjaliści zatrudnieni w ośrodkach podlegają okresowym ocenom, obejmującym jakość i terminowość wykonywania zadań, kulturę urzędowania oraz efektywność wykorzystania czasu pracy.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. 2011 r. Nr 113, poz. 659 i Nr 203, poz. 1192 oraz z 2013 r. Nr 829.

§ 2. Okresową ocenę sporządza się na piśmie i niezwłocznie zapoznaje z nią pracownika, który w terminie siedmiu dni od zapoznania z oceną, ma prawo zgłosić sprzeciw do Ministra Sprawiedliwości. Sprzeciw rozpatruje się w terminie czternastu dni.

§ 3. W razie uwzględnienia sprzeciwu okresową ocenę zmienia się albo sporządza się po raz drugi. Od oceny okresowej sporządzonej po raz drugi przysługuje sprzeciw na zasadach określonych w § 2.

§ 4. Ocenę okresową sporządza się co 24 miesiące.

§ 5. W razie uzyskania negatywnej oceny specjalista podlega ponownej ocenie po upływie 6 miesięcy od dnia zapoznania się z oceną.

§ 6. Dwie negatywne oceny otrzymane przez specjalistę skutkują rozwiązaniem z nim stosunku pracy.

§ 7. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe kryteria oraz tryb i sposób dokonywania okresowych ocen specjalistów zatrudnionych w ośrodkach, kierując się potrzebą stałego doskonalenia jakości wykonywania obowiązków przez specjalistów oraz zapewnienia obiektywizmu dokonywanych ocen okresowych.

Art. 157f. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób sprawowania nadzoru Ministra Sprawiedliwości nad ośrodkami,
 - 2) organizację ośrodków,
 - 3) sposób przeprowadzania badań psychologicznych, pedagogicznych lub lekarskich niezbędnych dla wydawania opinii, o której mowa w art. 157h pkt 1, tryb jej wydawania oraz jej wzór,
 - 4) wymogi techniczne dotyczące wyposażenia gabinetów specjalistycznych,
 - 5) wykaz dokumentacji prowadzonej przez ośrodek oraz sposób jej przetwarzania oraz sposób postępowania z dokumentacją w przypadku likwidacji ośrodka,
- mając na względzie konieczność zapewnienia efektywnego funkcjonowania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych i sprawnego wydawania przez nie opinii.

4) w art. 175a § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Minister Sprawiedliwości przetwarza dane osobowe sędziów, sędziów w stanie spoczynku, referendarzy, asystentów sędziów, dyrektorów sądów oraz ich zastępców, kuratorów sądowych, a także pozostałych urzędników i innych pracowników sądowych, biegłych sądowych oraz ławników, a także specjalistów zatrudnionych w rodzinnych ośrodkach diagnostyczno-konsultacyjnych, w zakresie niezbędnym do prawidłowego realizowania obowiązków i praw pracodawcy wynikających ze stosunku pracy bądź innych stosunków

służbowych lub realizacji zadań z zakresu nadzoru administracyjnego nad działalnością administracyjną sądów.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1:
 - a) ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) zakładach poprawczych oraz schroniskach dla nieletnich działających na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178, z późn. zm.⁵⁾);”;
 - b) ust. 2 pkt 1 lit. e otrzymuje brzmienie:

„e) organach sprawujących nadzór pedagogiczny nad zakładami poprawczymi, schroniskami dla nieletnich oraz szkołami przy zakładach karnych;”;
- 2) w art. 6a ust. 12 otrzymuje brzmienie:

„12. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, a w stosunku do nauczycieli szkół artystycznych, zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich odpowiednio - minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania, określają, w drodze rozporządzeń, kryteria i tryb dokonywania oceny pracy nauczyciela, tryb postępowania odwoławczego oraz skład i sposób powoływania zespołu oceniającego, mając na uwadze zapewnienie odpowiedniego poziomu wykonywania pracy przez nauczyciela.”;
- 3) w art. 9g ust. 6 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) organach sprawujących nadzór pedagogiczny nad zakładami poprawczymi, schroniskami dla nieletnich oraz szkołami przy zakładach karnych - Minister Sprawiedliwości;”;
- 4) w art. 17 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Nauczyciele mianowani lub dyplomowani zatrudnieni na stanowisku kuratora oświaty oraz nauczyciele przechodzący do pracy w urzędach administracji rządowej, kuratoriach oświaty, Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, okręgowych komisjach egzaminacyjnych, specjalistycznej jednostce nadzoru oraz w organach sprawujących nadzór pedagogiczny nad

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1218 i Nr 220, poz. 1600, z 2007 r. Nr 17, poz. 95, Nr 80, poz. 542, Nr 102, poz. 689, Nr 158, poz. 1103, Nr 176, poz. 1238, Nr 191, poz. 1369 i Nr 247, poz. 1821, z 2008 r. Nr 145, poz. 917 i Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 1, poz. 1, Nr 56, poz. 458, Nr 67, poz. 572, Nr 97, poz. 800, Nr 213, poz. 1650 i Nr 219, poz. 1706, z 2011 r. Nr 149, poz. 887 i Nr 205, poz. 1206, z 2012 r. poz. 908 i 1544 oraz z 2013 r. poz. 675 i 1421.

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241, z 2011 r. Nr 112, poz. 654, Nr 149, poz. 887, Nr 191, poz. 1134, z 2012 r. poz. 579 oraz z 2013 r. poz. 628 i 1165.

zakładami poprawczymi oraz schroniskami dla nieletnich na stanowiska wymagające kwalifikacji pedagogicznych oraz nauczyciele, z którymi został nawiązany stosunek pracy na podstawie wyboru na okres pełnienia funkcji z wyboru, otrzymują urlop bezpłatny na czas zajmowania tych stanowisk lub pełnienia tych funkcji.”;

5) w art. 30 ust. 7a otrzymuje brzmienie:

„7a. Minister Sprawiedliwości, uwzględniając co najmniej wysokość średniego wynagrodzenia nauczycieli, o których mowa w ust. 3, określi, w drodze rozporządzenia, dla nauczycieli poszczególnych stopni awansu zawodowego zatrudnionych w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich oraz szkołach przy zakładach karnych i aresztach śledczych wysokość stawek dodatków, o których mowa w ust. 1 pkt 2, oraz szczegółowe warunki przyznawania tych dodatków, z zastrzeżeniem art. 33, a także szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw oraz wysokość i warunki wypłacania składników wynagrodzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 4, o ile nie zostały one określone w przepisach ustawy lub w odrębnych przepisach, uwzględniając w szczególności specyfikę organizacji nauki, pracy wychowawczej i resocjalizacyjnej, a także specyfikę nauczania prowadzonego w warunkach izolacji.”;

6) w art. 32 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Do nauczycieli mianowanych i dyplomowanych zatrudnionych na stanowiskach, na których wymagane są kwalifikacje pedagogiczne, w specjalistycznej jednostce nadzoru, o której mowa w art. 32a ustawy o systemie oświaty, w organach sprawujących nadzór pedagogiczny nad zakładami poprawczymi, schroniskami dla nieletnich oraz szkołami przy zakładach karnych w zakresie wynagrodzenia i innych świadczeń stosuje się odpowiednio przepisy ustawy, o której mowa w ust. 1.”;

7) w art. 42 ust. 3 pkt 8 lit c tabeli w otrzymuje brzmienie:

„c) w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, świetlicach szkół specjalnych, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, zespołach pozalekcyjnych zajęć wychowawczych zorganizowanych w podmiotach leczniczych”;

8) w art. 91a ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w specjalistycznej jednostce nadzoru oraz w organach sprawujących nadzór pedagogiczny nad zakładami poprawczymi, schroniskami dla nieletnich oraz szkołami przy zakładach karnych na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych przysługują uprawnienia wynikające z art. 9a-9i, art. 51, art. 58-60, art. 63, art. 86, art. 88 i art. 90.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178, z późn. zm.) w art. 84:

1) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Minister Sprawiedliwości sprawuje zwierzchni nadzór nad ośrodkami kuratorskimi.”;

2) uchyla się § 2 i 3.

Art. 4. Pracownicy rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych, którzy w dniu wejścia w życie ustawy przebywają na urlopie dla poratowania zdrowia udzielonym na podstawie art. 73 ustawy, o której mowa w art. 2, mają prawo do dokończenia tego urlopu. Pozostałe uprawnienia wynikające ze wskazanej ustawy wygasają z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 5. 1. Osoby, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy były zatrudnione na stanowisku kierownika rodzinnego ośrodka diagnostyczno-konsultacyjnego pozostają na swoich stanowiskach do upływu terminu, na który ich umowy o pracę zostały zawarte. Nie wyłącza to możliwości wcześniejszego rozwiązania takiej umowy.

2. Po zakończeniu umów, o których mowa w ust. 1, kierowników rodzinnych ośrodków diagnostyczno konsultacyjnych powołuje się na zasadach określonych w ustawie.

Art. 6. 1. Pracownicy administracji i obsługi zatrudnieni w rodzinnych ośrodkach diagnostyczno-konsultacyjnych stają się z dniem wejścia w życie ustawy pracownikami właściwego sądu okręgowego.

2. Do pracowników, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 23¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.⁶).

3. Pracownicy, o których mowa w ust. 1, są zwolnieni z obowiązku odbycia stażu urzędniczego, o którym mowa w art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury.

⁶ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196, poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252 i Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 68, poz. 610, Nr 86, poz. 732 i Nr 167, poz. 1398, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 217, poz. 1587 i Nr 221, poz. 1615, z 2007 r. Nr 64, poz. 426, Nr 89, poz. 589, Nr 176, poz. 1239, Nr 181, poz. 1288 i Nr 225, poz. 1672, z 2008 r. Nr 93, poz. 586, Nr 116, poz. 740, Nr 223, poz. 1460 i Nr 237, poz. 1654, z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 56, poz. 458, Nr 58, poz. 485, Nr 98, poz. 817, Nr 99, poz. 825, Nr 115, poz. 958, Nr 157, poz. 1241 i Nr 219, poz. 1704, z 2010 r. Nr 105, poz. 655, Nr 135, poz. 912, Nr 182, poz. 1228, Nr 224, poz. 1459, Nr 249, poz. 1655 i Nr 254, poz. 1700, z 2011 r. Nr 36, poz. 181, Nr 63, poz. 322, Nr 80, poz. 432, Nr 144, poz. 855, Nr 149, poz. 887 i Nr 232, poz. 1378, z 2012 r. poz. 908 i 1110, z 2013 r. poz. 2, 675, 896 i 1028 oraz z 2014 r. poz. 208.

Art. 7. 1. Psychologowie, pedagodzy i lekarze w rodzinnym ośrodku diagnostyczno-konsultacyjnym w dniu wejścia w życie ustawy stają się pracownikami organu pomocniczego sądu wymienionego w art. 157a § 1 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. Do pracowników, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 23¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

3. Osoby, o których mowa w ust. 1, otrzymują wynagrodzenie w wysokości stanowiącej średnie miesięczne wynagrodzenie przysługujące w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2013 r.

4. Średnie miesięczne wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 3, obejmuje wynagrodzenie zasadnicze oraz dodatki: motywacyjny oraz za warunki pracy.

Art. 8. W celu realizacji ustawy, minister właściwy do sprawy finansów publicznych, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, dokona, w drodze rozporządzenia, na dzień wejścia w życie ustawy, przeniesienia planowanych wydatków budżetowych, w tym wynagrodzeń, między działami w części 15 budżetu państwa „Sądy powszechne”, w zakresie dotyczącym wykonania ustawy, z zachowaniem przeznaczenia środków publicznych wynikającego z ustawy budżetowej.

Art. 9. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 6a ust. 12 oraz art. 30 ust. 7a ustawy, o której mowa w art. 2, zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 6a ust. 12 oraz art. 30 ust. 7a ustawy, o której mowa w art. 2, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 11. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2015 roku, za wyjątkiem art. 8, który wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 84 § 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178), rodzinne ośrodki diagnostyczno-konsultacyjne są tworzone, w drodze zarządzenia, przez Ministra Sprawiedliwości. Organizację i zakres działania tych ośrodków określa również, w drodze rozporządzenia, Minister Sprawiedliwości (art. 84 § 3 ustawy).

Z przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2001 r. w sprawie organizacji i zakresu działania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych (Dz. U. Nr 97, poz. 1063) wynika, iż ośrodki działają przy sądzie okręgowym, zaś obszarem działania ośrodka jest obszar właściwości sądu okręgowego, przy którym ośrodek został utworzony (§ 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 rozporządzenia).

Pracowników rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych nie można jednak uznać za pracowników sądów, o których mowa w dziale IV rozdział 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 427, z późn. zm.).

Proponowana w projektowanej ustawie zmiana statusu i usytuowania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych wynika z potrzeby ich wykorzystania nie tylko w celu diagnozowania nieletnich i ich środowiska rodzinnego, poradnictwa i opieki specjalistycznej nad nieletnimi, diagnozowania i poradnictwa w zakresie przeciwdziałania i zapobiegania demoralizacji, ale również w celu wydawania opinii dla sądów powszechnych w przypadku rozwodów oraz kwestii spornych dotyczących kontaktów z dziećmi, jak również w sprawach cywilnych i karnych. Przyjęcie tego zapisu pozwoli na usankcjonowanie wieloletniej praktyki wydawania przez ośrodki opinii w zróżnicowanych kategoriach spraw.

Ponadto proponowane zmiany służą porządkowaniu stanu prawnego i wyjaśniają pojawiające się wątpliwości dotyczące statusu prawnego tak pracowników rodzinnych ośrodków konsultacyjno-diagnostycznych jak i pozycji tych jednostek w strukturze sądownictwa.

Zgodnie z projektowanymi przepisami rodzinny ośrodek diagnostyczno-konsultacyjny będzie organem pomocniczym sądu okręgowego. Rodzinne ośrodki diagnostyczno-konsultacyjne, w drodze zarządzenia, będzie tworzył i znosił Minister Sprawiedliwości. Minister Sprawiedliwości będzie również określał siedziby, a także podział terytorialny zakresów działania ośrodków działających na obszarze jednego okręgu i sprawował nad nimi nadzór.

Obszarem działania rodzinnego ośrodka diagnostyczno-konsultacyjnego będzie obszar właściwości danego sądu okręgowego.

Ośrodkiem będzie kierował kierownik wyłaniany w drodze konkursu przeprowadzanego przez prezesa właściwego sądu okręgowego. Ustawa szczegółowo określa, jakie wymagania będzie musiał spełniać kandydat na kierownika ośrodka. Szczegółowy sposób i tryb przeprowadzania konkursu zostanie określony, w drodze rozporządzenia, przez Ministra Sprawiedliwości.

Projektuje się, że kierownik ośrodka będzie organizował i kontrolował pracę ośrodka oraz bezpośrednio uczestniczył w realizacji zadań diagnostyczno-opiniotwórczych, poradnictwie i konsultacjach zgodnie z posiadaną specjalizacją zawodową. Będzie również dokonywał ocen okresowych specjalistów zatrudnionych w ośrodku. Oceny okresowej kierownika ośrodka będzie natomiast dokonywał Minister Sprawiedliwości.

Rodzinny ośrodek diagnostyczno-konsultacyjny będzie prowadził działalność w zakresie:

- 1) diagnozowania nieletnich i ich środowiska rodzinnego, poradnictwa i opieki specjalistycznej nad nieletnimi, a także diagnozowania i poradnictwa w zakresie przeciwdziałania i zapobiegania demoralizacji nieletnich dla celów postępowania w sprawach nieletnich;
- 2) diagnozowania małoletnich i ich środowiska rodzinnego, poradnictwa i opieki specjalistycznej nad małoletnimi w celu zapewnienia wydawania opinii dla sądów powszechnych w przypadku rozwodów i separacji i kwestii spornych dotyczących kontaktów z dziećmi;
- 3) diagnozowania małoletnich i ich środowiska rodzinnego, poradnictwa i opieki specjalistycznej nad małoletnimi w celu zapewnienia wydawania opinii dla potrzeb spraw opiekuńczych (spraw nieprocesowych małoletnich „Nsm”) dotyczących władzy rodzicielskiej i zmian orzeczeń wydawanych w tym przedmiocie.

Do zadań rodzinnego ośrodka diagnostyczno-konsultacyjnego będzie należało:

- 1) przeprowadzanie badań psychologicznych, pedagogicznych lub lekarskich oraz wydawanie na ich podstawie opinii na zlecenie sądu lub prokuratora;
- 2) prowadzenie mediacji w sprawach nieletnich i sprawach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego na zlecenie sądu;
- 3) prowadzenie poradnictwa specjalistycznego dla małoletnich, nieletnich i ich rodzin;

4) współdziałanie z placówkami wykonującymi orzeczenia sądu, instytucjami i organizacjami zajmującymi się problematyką ochrony i umacniania rodziny.

W rodzinnym ośrodku diagnostyczno-konsultacyjnym będą zatrudniani specjaliści: psychologowie i pedagodzy oraz lekarze. Ustawa określa wymagania, jakie będą musieli spełniać specjaliści zatrudnieni w ośrodkach.

Nabór specjalistów do pracy w ośrodku będzie następował w drodze konkursu, mającym na celu wyłonienie specjalisty o najwyższych kwalifikacjach, predyspozycjach i zdolnościach ogólnych, niezbędnych do wykonywania obowiązków w ośrodku.

Specjaliście zatrudnionemu w ośrodku będzie przysługiwało wynagrodzenie zasadnicze, w sprawach nieuregulowanych ustawą będą miały zastosowanie przepisy ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury. Warunki wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla specjalistów zatrudnionych w ośrodkach zostaną określone w drodze rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, wydawanego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy określi.

Dotychczasowi pracownicy administracji i obsługi zatrudnieni w ośrodkach z dniem wejścia w życie ustawy staną się pracownikami właściwych sądów okręgowych, a co za tym idzie będą podlegali ustawie o pracownikach sądów i prokuratury.

Organizacja rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych, wymogi dotyczące osób zatrudnionych w ośrodku, tryb oraz wzór wydawania opinii, wymogi techniczne dotyczące wyposażenia gabinetów specjalistów, sposób przeprowadzania badań psychologicznych, pedagogicznych lub lekarskich niezbędnych dla wydawania tych opinii, wykaz dokumentacji prowadzonej przez ośrodek oraz sposób jej przetwarzania, jak również sposób sprawowania nadzoru nad ośrodkiem zostanie określony, w drodze rozporządzenia, przez Ministra Sprawiedliwości.

Konsekwencją projektowanych wyżej zmian jest usunięcie rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych z obszaru regulacji ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178, z późn. zm.).

W wyniku włączenia pracowników rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych w szeregi pracowników sądów stała się konieczna również zmiana ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.) polegająca na całkowitym wyłączeniu wskazanych pracowników z obszaru jej regulacji.

Jednocześnie wskazano, iż pracownik rodzinnego ośrodka diagnostyczno-konsultacyjnego, który w dniu wejścia w życie ustawy przebywa na urlopie dla poratowania zdrowia udzielonym na podstawie art. 73 ustawy – Karta Nauczyciela, ma prawo do dokończenia tego urlopu. Pozostałe uprawnienia wynikające ze wskazanej ustawy wygasają z dniem wejścia w życie projektowanej ustawy.

Osoby, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy były zatrudnione na stanowisku kierownika rodzinnego ośrodka diagnostyczno-konsultacyjnego pozostają na swoich stanowiskach do upływu terminu, na który ich umowy o pracę zostały zawarte. Nie wyłącza to możliwości wcześniejszego rozwiązania takiej umowy. Pracownicy administracji i obsługi zatrudnieni w rodzinnych ośrodkach diagnostyczno-konsultacyjnych staną się z dniem wejścia w życie ustawy pracownikami właściwego sądu okręgowego. Pracownicy ci zwolnieni będą z obowiązku odbycia stażu urzędniczego,
o którym mowa w art. 2 pkt 7 ustawy o pracownikach sądów i prokuratury.

Psychologowie, pedagodzy i lekarze zatrudnieni w rodzinnym ośrodku diagnostyczno-konsultacyjnym w dniu wejścia w życie ustawy stają się pracownikami jednostki pomocniczej sądu.

Zarówno do pracowników administracji i obsługi, jak i do specjalistów zatrudnionych w ośrodkach, będą miały zastosowanie odpowiednio przepisy art. 23¹ KP.

Ustawa przewiduje, że specjaliście zatrudnionemu w rodzinnym ośrodku diagnostyczno-konsultacyjnym w dniu wejścia w życie ustawy wynagrodzenie za pracę będzie przysługiwało w dotychczasowej wysokości. W skład wynagrodzenia za pracę, o którym mowa wyżej, wejdzie wynagrodzenie zasadnicze oraz dodatki: motywacyjny oraz za warunki pracy. Zrezygnowano z włączenia do wynagrodzenia dodatku za wysługę lat, ponieważ będzie on przysługiwał specjalistom na zasadach określonych w ustawie o pracownikach sądów i prokuratury. Z uwagi na fakt, iż projektowana ustawa całkowicie wyłącza stosowanie wobec pracowników ośrodków ustawy – Karta Nauczyciela, zrezygnowano również z uwzględnienia w wysokości wynagrodzenia dodatku dla opiekuna stażu, o którym mowa w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie warunków wynagradzania za prace i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników niebędących nauczycielami, zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez organu administracji rządowej oraz w niektórych innych jednostkach organizacyjnych. Zrezygnowano z dodatku funkcyjnego, ponieważ dodatek taki otrzymują tylko kierownicy ośrodków i nie powinno się im go wliczać do zasadniczego wynagrodzenia za pracę.

Wynagrodzenie, o którym mowa wyżej, stanowi średnie miesięczne wynagrodzenie przysługujące specjalście w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2013 r.

W celu realizacji ustawy dodano w niej również upoważnienie dla ministra właściwego do spraw finansów publicznych do przeniesienia w drodze rozporządzenia, wydawanego w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, planowanych wydatków budżetowych, w tym wynagrodzeń, między działami i rozdziałami części 215 budżetu państwa „Sądy powszechne”, w zakresie dotyczącym wykonania projektowanej ustawy, z zachowaniem przeznaczenia środków publicznych wynikającego z ustawy budżetowej.

Zmiany przewidziane w projekcie prowadzą do wydania nowych zgodnie z następującymi założeniami:

1) rozporządzenie wykonawcze do art. 157d § 5 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych

Rozporządzenie określać będzie w sposób szczegółowy sposób i tryb przeprowadzania konkursu na kierownika rodzinnego ośrodka diagnostyczno-konsultacyjnego. W rozporządzeniu określony będzie sposób powoływania i skład komisji konkursowej, poszczególne etapy przeprowadzanego konkursu, sposób informowania kandydatów o ich przebiegu i zakończeniu.

2) rozporządzenie wykonawcze do art. 157j § 5 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych

Rozporządzenie określać będzie w sposób szczegółowy sposób i tryb przeprowadzania naboru specjalistów do rodzinnego ośrodka diagnostyczno-konsultacyjnego. W rozporządzeniu określony będzie sposób powoływania i skład komisji konkursowej, poszczególne etapy przeprowadzanego konkursu, sposób informowania kandydatów o ich przebiegu i zakończeniu.

3) rozporządzenie wykonawcze do art. 157k § 1 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych

W rozporządzeniu określone będą szczegółowe zasady wynagradzania za pracę specjalistów i kierownika rodzinnego ośrodka diagnostyczno-konsultacyjnego oraz warunki przyznawania innych związanych z pracą świadczeń.

4) rozporządzenie wykonawcze do art. 157l § 7 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych

W rozporządzeniu określone zostaną szczegółowe kryteria, tryb i sposób dokonywania oceny okresowej specjalistów zatrudnionych w ośrodkach. Rozwiązania uregulowane w rozporządzeniu będą uwzględniały konieczność zapewnienia obiektywizmu przy dokonywaniu ocen okresowych.

5) rozporządzenie wykonawcze do art. 157ł ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych

W rozporządzeniu określony zostanie sposób sprawowania nadzoru Ministra Sprawiedliwości nad rodzinnymi ośrodkami diagnostyczno-konsultacyjnymi. Ponadto zostaną w nim uregulowane techniczne kwestie dotyczące funkcjonowania ośrodków. Rozporządzenie będzie także określało sposób przeprowadzania badań psychologicznych, pedagogicznych lub lekarskich niezbędnych dla wydawania opinii, o której mowa w art. 157h pkt 1, tryb jej wydawania oraz jej wzór. W rozporządzeniu uregulowane zostaną także wymogi techniczne dotyczące wyposażenia gabinetów specjalistycznych. Ponadto rozporządzenie będzie zawierało wykaz dokumentacji prowadzonej przez ośrodek oraz sposób jej przetwarzania oraz sposób postępowania z dokumentacją w przypadku likwidacji ośrodka.

Ponadto w wyniku wejścia w życie projektowanej regulacji konieczna będzie zmiana rozporządzeń wydawanych w oparciu o art. 6a ust. 12 oraz art. 30 ust. 7a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela. Konieczność zmiany wynika z wyeliminowania z powyższych przepisów rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych - z wydawanych na ich podstawie aktów wykonawczych także trzeba będzie usunąć przepisy dotyczące ośrodków.

Wejście w życie projektowanej regulacji nie będzie angażowało dodatkowych środków finansowych z budżetu państwa - wprowadzane zmiany mają wyłącznie uporządkować funkcjonowanie rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych.

Materia objęta projektem ustawy nie stanowi przedmiotu regulacji prawa Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2001 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

Warszawa, 13 października 2014 r.

BAS-WAPEiM-2238/14

Pan
Radosław Sikorski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Brygida Kolenda-Łabuś)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt przewiduje zmianę ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 427, ze zmianami; dalej: ustawa o u.s.p.). Projekt zakłada zmianę statusu i usytuowania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych; dalej: r.o.d.k. (dodanie rozdziału 6a w ustawie o u.s.p.). Status r.o.d.k. jest obecnie określony w art. 84 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382) oraz w wydanym na jego podstawie rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2001 r. w sprawie organizacji i zakresu działania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych (Dz. U. Nr 97, poz. 1063). Zgodnie z tymi regulacjami r.o.d.k. działają przy sądach okręgowych. Minister Sprawiedliwości tworzy i znosi r.o.d.k. w drodze zarządzenia. Projekt zakłada, że tworzenie i znoszenie r.o.d.k. nadal będzie następować w drodze zarządzenia Ministra Sprawiedliwości, ale ośrodki te będą organami pomocniczymi sądów okręgowych. Pracownicy administracji i obsługi zatrudnieni w r.o.d.k. staną się pracownikami sądu, a psychologowie, pedagodzy i lekarze – pracownikami organu pomocniczego sądu. Nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w r.o.d.k. i w organach sprawujących nadzór nad r.o.d.k. nie będą już podlegali ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 r. poz. 191). Projekt określa m.in. zakres działalności r.o.d.k. oraz wymagania, jakie musi spełniać kierownik r.o.d.k. i specjaliści tam zatrudnieni. W szczególności, zgodnie z proponowanym art. 157c ustawy o u.s.p., kierownikiem ośrodka może

być tylko obywatel polski, posiadający wykształcenie wyższe magisterskie z zakresu psychologii lub pedagogiki, a zgodnie z proponowanym art. 157i ustawy o u.s.p., psycholog albo pedagog zatrudniony w ośrodku jako specjalista musi mieć dyplom ukończenia wyższych studiów magisterskich z zakresu – odpowiednio – psychologii albo pedagogiki.

Projekt rozszerza uprawnienia Ministra Sprawiedliwości do przetwarzania danych osobowych (w zakresie niezbędnym do prawidłowego realizowania obowiązków i praw pracodawcy wynikających ze stosunku pracy bądź innych stosunków służbowych lub realizacji zadań z zakresu nadzoru administracyjnego nad działalnością administracyjną sądów) o dane osobowe specjalistów zatrudnionych w r.o.d.k. (proponowany art. 175a §1 ustawy o u.s.p.).

Projekt zawiera przepisy przejściowe. Proponowana ustawa ma wejść w życie 1 stycznia 2015 r.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Analizując zgodność przedłożonego projektu ustawy z prawem UE należy przywołać art. 45 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: TfUE), który ustanawia swobodę przepływu pracowników wewnątrz Unii, oraz art. 16 TfUE, przyznający każdej osobie prawo do ochrony danych jej dotyczących.

Zasada ochrony danych osobowych ujęta została także w art. 8 Karty praw podstawowych UE, który stanowi, że dane osobowe muszą być przetwarzane rzetelnie w określonych celach i za zgodą osoby zainteresowanej lub na innej uzasadnionej podstawie przewidzianej ustawą. Jednocześnie należy zaznaczyć, że zasady dotyczące ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz państwa członkowskie odnoszą się do wykonywania działań wchodzących w zakres prawa Unii (art. 16 TfUE).

Zasady postępowania z danymi osobowymi szczegółowo reguluje dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz. Urz. WE L 281 z 23.11.1995 r., str. 31, oraz Dz. Urz. UE L 284 z 31.10.2003 r., str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 13, t. 15, str. 355, oraz rozdz. 1, t. 4, str. 447). Zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy, państwa członkowskie są zobowiązane chronić podstawowe prawa i wolności osób fizycznych, w szczególności ich prawo do prywatności w odniesieniu do przetwarzania danych osobowych. Artykuł 2 dyrektywy definiuje przetwarzanie danych jako każdą operację lub zestaw operacji dokonywanych na danych osobowych, jak np. gromadzenie, rejestracja, porządkowanie, przechowywanie, wykorzystywanie, ujawnianie poprzez transmisję, rozpowszechnianie lub udostępnianie w inny sposób.

3. Analiza zgodności przepisów projektu z prawem Unii Europejskiej

3.1. Przepis art. 1 pkt 3 projektu określa kwalifikacje i wymagania, które powinien spełniać kandydat na kierownika r.o.d.k. Zgodnie z proponowanym art. 157c ustawy o u.s.p. na stanowisku kierownika r.o.d.k. mógłby być zatrudniony tylko obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, posiadający m.in. wykształcenie wyższe magisterskie z zakresu psychologii lub pedagogiki.

Kierownikiem nie mógłby zostać obywatel innego państwa członkowskiego. Wyłączone byłyby też osoby, które uzyskały w innym państwie członkowskim wykształcenie równorzędne z wykształceniem wyższym magisterskim psychologicznym lub pedagogicznym.

Zgodnie z proponowanym art. 157i ustawy o u.s.p., psychologiem w r.o.d.k. mogłaby być tylko osoba mająca dyplom ukończenia wyższych studiów magisterskich z zakresu psychologii, a pedagogiem – tylko osoba mająca dyplom ukończenia wyższych studiów magisterskich z zakresu pedagogiki. Na stanowisku specjalisty w r.o.d.k. nie mogłyby być zatrudnione, które uzyskały w innym państwie członkowskim wykształcenie równorzędne z wykształceniem wyższym magisterskim – odpowiednio – psychologicznym albo pedagogicznym.

Zasada swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Unii obejmuje zniesienie wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową między pracownikami państw członkowskich w zakresie zatrudnienia (art. 45 ust. 1 i 2 TfUE). Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości UE swoboda przepływu pracowników oznacza zniesienie także barier o charakterze niedyskryminującym. Za sprzeczne z art. 45 TfUE Trybunał uznaje regulacje krajowe, które uniemożliwiają lub zniechęcają pracownika – obywatela UE do skorzystania ze swobody przemieszczania się do innego państwa członkowskiego.

Postanowienia art. 45 nie mają jednak zastosowania do zatrudnienia w administracji publicznej (art. 45 ust. 4 TfUE). Wyłączenie to ma charakter wyjątku, nie można więc traktować go rozszerzająco. Jego treść, wraz z pojęciem „administracja publiczna”, jest przedmiotem orzecznictwa Trybunału.¹ Trybunał stwierdził, że pojęcie administracji publicznej w rozumieniu przepisów traktatu należy interpretować i stosować jednolicie w całej Unii i w związku z tym nie może być w pełni pozostawione uznaniu państw członkowskich. Zgodnie więc z orzecznictwem Trybunału art. 45 ust. 4 TfUE będzie miał zastosowanie tylko do stanowisk, których sprawowanie zakłada bezpośredni lub pośredni udział w wykonywaniu władzy powierzonej przez prawo publiczne oraz dotyczy wykonywania obowiązków, których celem

¹ Zob. m.in. wyrok Trybunału z 17 grudnia 1980 r. w sprawie 149/79 *Komisja przeciwko Belgii*, ECR 1980, str. 3881, pkt 10, 12, 18 i 19, wyrok Trybunału z 16 czerwca 1987 r. w sprawie 225/85 *Komisja przeciwko Włochom*, ECR 1987, str. 2625, pkt 7, wyrok Trybunału z 30 września 2003 r. w sprawie C-47/02 *Anker i inni*, ECR 2003, str. I-10447, pkt 57–60.

jest zabezpieczenie interesu ogólnego państwa albo innych władz publicznych. Sprawowanie takiego stanowiska wymaga więc istnienia szczególnych relacji zależności między osobą je sprawującą a państwem oraz zakłada istnienie praw i obowiązków wynikających z więzów przynależności państwowej.

Dodatkową wskazówką interpretacyjną może być treść komunikatu Komisji z 13 lipca 2010 r. do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Potwierdzenie zasady swobodnego przepływu pracowników: prawa oraz główne zmiany (KOM(2010) 373 wersja ostateczna), który przytacza orzecznictwo Trybunału i podkreśla, że art. 45 ust. 4 TfUE ma charakter wyjątku, który należy interpretować w sposób zawężający, a kryteria kwalifikujące do skorzystania z wyjątku należy rozpatrywać indywidualnie, uwzględniając charakter zadań i obowiązków przynależących do danego stanowiska.

Wymóg posiadania obywatelstwa polskiego należy uznać za sprzeczny z art. 45 TfUE, o ile nie ma zastosowania wyjątek z art. 45 ust. 4. To samo dotyczy wymogu uzyskania wykształcenia w polskiej uczelni, ponieważ wymóg taki – w sposób dyskryminujący ze względu na obywatelstwo – utrudnia (albo uniemożliwia) pracownikowi – obywatelowi UE skorzystanie ze swobody przemieszczania się do innego państwa członkowskiego.

Na gruncie przepisów projektu powstaje więc pytanie, czy w odniesieniu do stanowiska kierownika r.o.d.k. oraz specjalistów zatrudnionych w r.o.d.k. (psychologów i pedagogów) ma zastosowanie wyjątek określony w art. 45 ust. 4.

Odpowiedź jest negatywna w odniesieniu do stanowiska specjalisty (psychologa lub pedagoga) w r.o.d.k. (proponowany art. 157i ustawy o u.s.p.). Zatrudnienie w r.o.d.k. (organie pomocniczym sądu) na stanowisku specjalisty nie wiąże się w żaden sposób z bezpośrednim lub pośrednim udziałem w wykonywaniu władzy powierzonej przez prawo publiczne. Na marginesie można dodać, że ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. z 2011 r. Nr 109, poz. 639, ze zmianami) nie wymaga od pracowników uzyskania wykształcenia w RP. Przepis art. 1 pkt 3 projektu, w zakresie proponowanego 157i §2 i §3 ustawy o u.s.p., ustanawiając wymóg posiadania dyplomu ukończenia wyższych studiów magisterskich z zakresu psychologii albo pedagogiki (bez możliwości zastąpienia go dyplomem poświadczającym wykształcenie równorzędne), jest sprzeczny z art. 45 TfUE.

W odniesieniu do stanowiska kierownika r.o.d.k. należy przytoczyć przepis proponowanego art. 157f ustawy o u.s.p., zgodnie z którym kierownik organizuje i kontroluje pracę ośrodka oraz bezpośrednio uczestniczy w realizacji zadań diagnostyczno-opiniotwórczych, poradnictwie i konsultacjach zgodnie z posiadaną specjalizacją zawodową oraz dokonuje ocen okresowych specjalistów zatrudnionych w ośrodku. Są to więc zadania osoby kierującej pracą jednostki organizacyjnej o charakterze diagnostycznym i eksperckim. Jednostka ta – organ pomocniczy sądu – wykonuje m.in. zadania na zlecenie

sądu, jednak nie uczestniczy w wykonywaniu władzy powierzanej przez prawo publiczne, a kierowanie taką jednostką nie wymaga istnienia szczególnych relacji zależności między osobą je sprawującą a państwem. Można dodać na marginesie, że ustawa o u.s.p., określając kwalifikacje i wymogi, jakie musi spełniać kandydat na dyrektora sądu, nie ustanawia kryterium obywatelstwa polskiego, a w odniesieniu do wykształcenia wymaga posiadania tytułu zawodowego magistra albo tytułu równorzędnego (art. 32a ustawy o u.s.p.). Biorąc pod uwagę zadania kierownika r.o.d.k. oraz przedmiot działalności r.o.d.k. należy uznać, że przepis art. 1 pkt 3, w zakresie proponowanego art. 157c §2 pkt 1 i 2 ustawy o u.s.p., ustanawiając dla kandydata na stanowisko kierownika r.o.d.k. wymóg obywatelstwa polskiego oraz wymóg posiadania wykształcenia wyższego magisterskiego z zakresu psychologii lub pedagogiki (bez możliwości zastąpienia go wykształceniem równorzędnym), jest sprzeczny z art. 45 TfUE.

3.2. Artykuł 1 pkt 4 projektu (proponowany art. 175a §1 ustawy o u.s.p.) poszerza zakres uprawnień Ministra Sprawiedliwości do przetwarzania danych osobowych (w zakresie niezbędnym do prawidłowego realizowania obowiązków i praw pracodawcy wynikających ze stosunku pracy bądź innych stosunków służbowych lub realizacji zadań z zakresu nadzoru administracyjnego nad działalnością administracyjną sądów) poprzez włączenie do zakresu przetwarzanych danych osobowych specjalistów zatrudnionych w r.o.d.k. Do przetwarzania danych osobowych ma zastosowanie ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 poz. 1182) implementująca postanowienia dyrektywy 95/46/WE. Projekt nie narusza dyrektywy 95/46/WE.

4. Konkluzja

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej w zakresie art. 1 pkt 3, w części dotyczącej proponowanych artykułów 157c §2 pkt 1 i 2 oraz 157i §2 i §3 ustawy o ustroju sądów powszechnych. W pozostałym zakresie projekt nie narusza prawa UE.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Warszawa, 13 października 2014 r.

BAS-WAPEiM-2239/14

Pan
Radosław Sikorski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna

w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Brygida Kolenda-Łabuś) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt przewiduje zmianę ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 427, ze zmianami; dalej: ustawa o u.s.p.). Projekt zakłada zmianę statusu i usytuowania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych; dalej: r.o.d.k. (dodanie rozdziału 6a w ustawie o u.s.p.). Status r.o.d.k. jest obecnie określony w art. 84 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382) oraz w wydanym na jego podstawie rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2001 r. w sprawie organizacji i zakresu działania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych (Dz. U. Nr 97, poz. 1063). Zgodnie z tymi regulacjami r.o.d.k. działają przy sądach okręgowych. Minister Sprawiedliwości tworzy i znosi r.o.d.k. w drodze zarządzenia. Projekt zakłada, że tworzenie i znoszenie r.o.d.k. nadal będzie następować w drodze zarządzenia Ministra Sprawiedliwości, ale ośrodki te będą organami pomocniczymi sądów okręgowych. Pracownicy administracji i obsługi zatrudnieni w r.o.d.k. staną się pracownikami sądu, a psychologowie, pedagodzy i lekarze – pracownikami organu pomocniczego sądu. Nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w r.o.d.k. i w organach sprawujących nadzór nad r.o.d.k. nie będą już podlegali ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 r. poz. 191). Projekt określa m.in. zakres działalności r.o.d.k. oraz wymagania, jakie musi spełniać kierownik r.o.d.k. i specjaliści tam zatrudnieni. W szczególności, zgodnie z proponowanym art. 157c ustawy o u.s.p., kierownikiem ośrodka może być tylko obywatel polski, posiadający wykształcenie wyższe magisterskie z zakresu psychologii lub pedagogiki, a zgodnie z proponowanym art. 157i ustawy o u.s.p., psycholog albo pedagog zatrudniony w ośrodku jako specjalista

musi mieć dyplom ukończenia wyższych studiów magisterskich z zakresu – odpowiednio – psychologii albo pedagogiki.

Projekt rozszerza uprawnienia Ministra Sprawiedliwości do przetwarzania danych osobowych (w zakresie niezbędnym do prawidłowego realizowania obowiązków i praw pracodawcy wynikających ze stosunku pracy bądź innych stosunków służbowych lub realizacji zadań z zakresu nadzoru administracyjnego nad działalnością administracyjną sądów) o dane osobowe specjalistów zatrudnionych w r.o.d.k. (proponowany art. 175a §1 ustawy o u.s.p.).

Projekt zawiera przepisy przejściowe.

Projekt ustawy jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej: z zasadą swobodnego przepływu pracowników – obywateli UE, w zakresie wymogu obywatelstwa polskiego w odniesieniu do kandydata na kierownika r.o.d.k. oraz wymogu wykształcenia wyższego magisterskiego w odniesieniu do kandydata na kierownika r.o.d.k. i specjalistów (psychologów i pedagogów) w r.o.d.k.

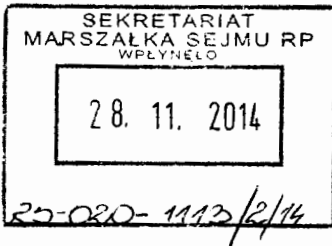
Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw **nie jest projektem ustawy wykonującej** prawo Unii Europejskiej.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Warszawa, dnia 28 listopada 2014 r.

Pan

Radosław Sikorski

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z przekazaną w dniu 22 października 2014r. opinią Biura Analiz Sejmowych w sprawie niezgodności projektu *ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw* z prawem Unii Europejskiej uprzejmie informuję, że zgadzam się z konkluzją przedstawionej opinii.

Art. 1 pkt 3 projektu *ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw*, w części dotyczącej projektowanych art. 157c § 2 pkt 1 i 2 oraz 157i § 2 i 3, jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej i jego brzmienie musi zostać zmodyfikowane.

W związku z powyższym w załączeniu przekazuję autopoprawkę nadającą kwestionowanym przez Biuro Analiz Sejmowych przepisom brzmienie zgodne z prawem Unii Europejskiej.

Bożena Kolarz - Lebuś

Autopoprawka

do projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw:

- 1) w art. 1 pkt 3 projektu wprowadza się następujące zmiany:
 - a) w art. 157c w § 2 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:
 - „1) posiada obywatelstwo polskie, obywatelstwo innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, albo obywatelstwo innego państwa, jeżeli na podstawie przepisów prawa Unii Europejskiej przysługuje mu prawo podjęcia zatrudnienia lub samozatrudnienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach określonych w tych przepisach;
 - 2) ukończył wyższe studia z zakresu psychologii lub pedagogiki w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskał tytuł magistra lub ukończył zagraniczne studia z zakresu psychologii lub pedagogiki uznane w Rzeczypospolitej Polskiej;”
 - b) w art. 157i § 2 i 3 otrzymują brzmienie:
 - „§ 2. Psychologiem w ośrodku może być osoba, która ukończyła wyższe studia z zakresu psychologii w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskała tytuł magistra lub ukończyła zagraniczne studia z zakresu psychologii uznane w Rzeczypospolitej Polskiej oraz posiada co najmniej 3-letni staż pracy w poradnictwie rodzinnym lub z młodzieżą społecznie niedostosowaną.
 - § 3. Pedagogiem w ośrodku może być osoba, która ukończyła wyższe studia z zakresu pedagogiki w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskała tytuł magistra lub ukończyła zagraniczne studia z zakresu pedagogiki uznane w Rzeczypospolitej Polskiej oraz posiada co najmniej 3-letni staż pracy w poradnictwie rodzinnym lub z młodzieżą społecznie niedostosowaną.”

UZASADNIENIE

Powyższa poprawka ma na celu dostosowanie brzmienia projektowanych art. 157c § 2 pkt 1 i 2 oraz art. 157i § 2 i 3 do prawa Unii Europejskiej.

Przedstawione pierwotnie brzmienie tych przepisów było sprzeczne z art. 45 TfUE i musiało zostać zmodyfikowane poprzez zniesienie wymogu posiadania wyłącznie polskiego obywatelstwa dla kierownika ośrodka oraz dopuszczenie ukończenia przez kierownika ośrodka i zatrudnionych w nim specjalistów zagranicznych studiów uznawanych w Rzeczypospolitej Polskiej.

Warszawa, 15 grudnia 2014 r.

BAS-WAPEiM-2784/14

Pan
Radosław Sikorski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw w wersji uwzględniającej autopoprawkę z dnia 28 listopada 2014 r. (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Brygida Kolenda-Łabuś)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt przewiduje zmianę ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 427, ze zmianami; dalej: ustawa o u.s.p.). Projekt zakłada zmianę statusu i usytuowania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych; dalej: r.o.d.k. (dodanie rozdziału 6a w ustawie o u.s.p.). Status r.o.d.k. jest obecnie określony w art. 84 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382) oraz w wydanym na jego podstawie rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2001 r. w sprawie organizacji i zakresu działania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych (Dz. U. Nr 97, poz. 1063). Zgodnie z tymi regulacjami r.o.d.k. działają przy sądach okręgowych. Minister Sprawiedliwości tworzy i znosi r.o.d.k. w drodze zarządzenia. Projekt zakłada, że tworzenie i znoszenie r.o.d.k. nadal będzie następować w drodze zarządzenia Ministra Sprawiedliwości, ale ośrodki te będą organami pomocniczymi sądów okręgowych. Pracownicy administracji i obsługi zatrudnieni w r.o.d.k. staną się pracownikami sądu, a psychologowie, pedagodzy i lekarze – pracownikami organu pomocniczego sądu. Nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w r.o.d.k. i w organach sprawujących nadzór nad r.o.d.k. nie będą już podlegali ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 r. poz. 191).

Projekt określa m.in. zakres działalności r.o.d.k. oraz wymagania, jakie musi spełniać kierownik r.o.d.k. i specjaliści tam zatrudnieni.

Projekt rozszerza uprawnienia Ministra Sprawiedliwości do przetwarzania danych osobowych (w zakresie niezbędnym do prawidłowego realizowania obowiązków i praw pracodawcy wynikających ze stosunku pracy bądź innych stosunków służbowych lub realizacji zadań z zakresu nadzoru administracyjnego nad działalnością administracyjną sądów) o dane osobowe specjalistów zatrudnionych w r.o.d.k. (proponowany art. 175a § 1 ustawy o u.s.p.).

Projekt zawiera przepisy przejściowe. Proponowana ustawa ma wejść w życie 1 stycznia 2015 r.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Analizując zgodność przedłożonego projektu ustawy z prawem UE należy przywołać art. 16 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TfUE), przyznający każdej osobie prawo do ochrony danych jej dotyczących.

Zasada ochrony danych osobowych ujęta została także w art. 8 Karty praw podstawowych UE, który stanowi, że dane osobowe muszą być przetwarzane rzetelnie w określonych celach i za zgodą osoby zainteresowanej lub na innej uzasadnionej podstawie przewidzianej ustawą. Jednocześnie należy zaznaczyć, że zasady dotyczące ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz państwa członkowskie odnoszą się do wykonywania działań wchodzących w zakres prawa Unii (art. 16 TfUE).

Zasady postępowania z danymi osobowymi szczegółowo reguluje dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz. Urz. WE L 281 z 23.11.1995 r., str. 31, oraz Dz. Urz. UE L 284 z 31.10.2003 r., str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 13, t. 15, str. 355, oraz rozdz. 1, t. 4, str. 447). Zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy, państwa członkowskie są zobowiązane chronić podstawowe prawa i wolności osób fizycznych, w szczególności ich prawo do prywatności w odniesieniu do przetwarzania danych osobowych. Artykuł 2 dyrektywy definiuje przetwarzanie danych jako każdą operację lub zestaw operacji dokonywanych na danych osobowych, jak np. gromadzenie, rejestracja, porządkowanie, przechowywanie, wykorzystywanie, ujawnianie poprzez transmisję, rozpowszechnianie lub udostępnianie w inny sposób.

3. Analiza zgodności przepisów projektu z prawem Unii Europejskiej

Artykuł 1 pkt 4 projektu (proponowany art. 175a §1 ustawy o u.s.p.) poszerza zakres uprawnień Ministra Sprawiedliwości do przetwarzania danych osobowych (w zakresie niezbędnym do prawidłowego realizowania

obowiązków i praw pracodawcy wynikających ze stosunku pracy bądź innych stosunków służbowych lub realizacji zadań z zakresu nadzoru administracyjnego nad działalnością administracyjną sądów) poprzez włączenie do zakresu przetwarzanych danych osobowych specjalistów zatrudnionych w r.o.d.k. Do przetwarzania danych osobowych ma zastosowanie ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182) implementująca postanowienia dyrektywy 95/46/WE. Projekt nie narusza dyrektywy 95/46/WE.

4. Konkluzja

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw w wersji uwzględniającej autopoprawkę z dnia 28 listopada 2014 r. nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Warszawa, 15 grudnia 2014 r.

BAS-WAPEiM-2785/14

Pan
Radosław Sikorski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna

w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw w wersji uwzględniającej autopoprawkę z dnia 28 listopada 2014 r. (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Brygida Kolenda-Łabuś) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt przewiduje zmianę ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 427, ze zmianami; dalej: ustawa o u.s.p.). Projekt zakłada zmianę statusu i usytuowania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych; dalej: r.o.d.k. (dodanie rozdziału 6a w ustawie o u.s.p.). Status r.o.d.k. jest obecnie określony w art. 84 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382) oraz w wydanym na jego podstawie rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2001 r. w sprawie organizacji i zakresu działania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych (Dz. U. Nr 97, poz. 1063). Zgodnie z tymi regulacjami r.o.d.k. działają przy sądach okręgowych. Minister Sprawiedliwości tworzy i znosi r.o.d.k. w drodze zarządzenia. Projekt zakłada, że tworzenie i znoszenie r.o.d.k. nadal będzie następować w drodze zarządzenia Ministra Sprawiedliwości, ale ośrodki te będą organami pomocniczymi sądów okręgowych. Pracownicy administracji i obsługi zatrudnieni w r.o.d.k. staną się pracownikami sądu, a psychologowie, pedagodzy i lekarze – pracownikami organu pomocniczego sądu. Nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w r.o.d.k. i w organach sprawujących nadzór nad r.o.d.k. nie będą już podlegali ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 r. poz. 191). Projekt określa m.in. zakres działalności r.o.d.k. oraz wymagania, jakie musi spełniać kierownik r.o.d.k. i specjaliści tam zatrudnieni.

Projekt rozszerza uprawnienia Ministra Sprawiedliwości do przetwarzania danych osobowych (w zakresie niezbędnym do prawidłowego

realizowania obowiązków i praw pracodawcy wynikających ze stosunku pracy bądź innych stosunków służbowych lub realizacji zadań z zakresu nadzoru administracyjnego nad działalnością administracyjną sądów) o dane osobowe specjalistów zatrudnionych w r.o.d.k. (proponowany art. 175a § 1 ustawy o u.s.p.).

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw w wersji uwzględniającej autopoprawkę z dnia 28 listopada 2014 r. **nie jest projektem ustawy wykonującej** prawo Unii Europejskiej.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

**PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

BSA I-021-360/14

Warszawa, dnia 1 grudnia 2014 r.

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

Data wpływu 02.12.2014

**Pan
Adam PODGÓRSKI
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu**

W odpowiedzi na pismo z dnia 2 października 2014 r., GMS-WP-173-232/14 uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do **poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw.**

Z wyrazami szacunku

Prof. dr hab. Małgorzata GERSDORF

Warszawa, dnia 1... grudnia 2014 r.

SĄD NAJWYŻSZY
BIURO STUDIÓW I ANALIZ
Pl. Krasińskich 2/4/6, 00-951 Warszawa

BSA I – 021 – 360/14

Opinia

o projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw
(przedstawionym przy piśmie Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 21 października 2014 r., GMS-WP-173-232/14)

Uwagi wprowadzające

Rodzinne Ośrodki Diagnostyczno–Konsultacyjne (dalej ROD-K) działają zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2001 r. w sprawie organizacji i zakresu działania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych¹, które zostało wydane na podstawie art. 84 § 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (UPN)².

Art. 84 § 3 UPN stwierdza, że Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, organizację i zakres działania tych ośrodków, w szczególności obejmujący diagnozowanie nieletnich i ich środowiska rodzinnego, poradnictwo i opiekę specjalistyczną nad nieletnimi, a także diagnozowanie i poradnictwo w zakresie przeciwdziałania i zapobiegania demoralizacji.

Unormowania prawne dotyczące podstawy działania oraz zakresu zadań ROD–K są dalekie od doskonałości, gdy zważy się, że dowód ten jest stosowany nie tylko w postępowaniach dotyczących nieletnich w rozumieniu ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, upoważniającej Ministra Sprawiedliwości do określenia w drodze rozporządzenia organizacji i zakresu

¹ Dz. U. nr. 97, poz. 1063.

² Dz. U. nr 35, poz. 228, z późniejszymi zmianami.

działania ośrodków. Z danych statystycznych wynika, że w przewadze są opinie w innych sprawach niż sprawy nieletnich, co ilustruje poniższe zestawienie³.

Tabela: Liczba opinii wydanych przez ROD-K w latach 2005 – 2012

Opinie ROD-K, wydane w roku	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
W sprawach nieletnich	7 035	b.d.	8 219	8 829	8 700	8 585	8 520	7 966
W sprawach opiekuńczych	8 141	b.d.	8 592	9 247	10 185	10 216	10 426	11 366
W sprawach o rozwód	4 596	b.d.	4 669	4 454	4 779	5 026	4 934	5 047
W sprawach o separację	413	b.d.	268	228	239	194	184	182
W innych sprawach cywilnych	200	b.d.	220	186	144	161	160	64
W sprawach karnych	56	b.d.	73	101	112	87	85	64
Ogółem	20 441	b.d.	22 041	23 045	24 159	24 269	24 309	24 689

Źródło: Na podstawie informacji statystycznej Ministerstwa Sprawiedliwości opracował P. Ostaszewski

Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich nazywa sąd rozpoznający te sprawy sądem rodzinnym. W dniu uchwalenia UPN zakres kognicji wydziałów rodzinnych i nieletnich sądów rejonowych, traktowanych jako sądy rodzinne, znacznie wykraczał poza sprawy nieletnich w rozumieniu art. 1 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.

ROD-K były traktowane jako organy pomocnicze sądu rodzinnego. Z tej przyczyny przyjmowano, że sądy rodzinne mogą korzystać z ich pomocy we wszystkich rozpoznawanych sprawach, o ile jest to merytorycznie uzasadnione z uwagi na przedmiot rozstrzygnięcia i okoliczności stanu faktycznego, mimo umiejscowienia podstawy powoływania ośrodków w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich⁴.

Wydaje się, iż takie traktowanie ROD-K, mimo zmiany ustawy o ustroju sądów powszechnych⁵, która z dniem 28 marca 2012 r. zniósła ustrojowo – organizacyjne pojęcie sądu rodzinnego jest nadal merytorycznie uzasadnione i pożądane. Według

³ Szerzej na ten temat P. Ostaszewski, *Opinie sporządzane przez rodzinne ośrodki diagnostyczno-konsultacyjne w sprawach opiekuńczych i rozwodowych*, Prawo w Działaniu 2013, nr 14, s. 7-25. Przedstawiona tabela pochodzi z powołanego opracowania, s. 10.

⁴ Tak J. Ignatowicz (w.): J. Ignatowicz, K. Piasecki, J. Pietrzykowski, J. Winiarz: *Kodeks rodzinny i opiekuńczy z komentarzem* (red. J. Pietrzykowski), Warszawa 1993, s. 54 - 55

⁵ Dz. U. 2011, nr 203, poz. 1192.

stanowiska Ministerstwa Sprawiedliwości⁶ przepisy rozporządzenia z dnia 3 sierpnia 2001 r. w sprawie organizacji i zakresu działania rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych, umożliwiające opiniowanie przez ROD-K także w innych sprawach niż sprawy nieletnich, mieści się w upoważnieniu ustawowym, skoro organizacja i zakres działania rodzinnych ośrodków diagnostyczno - konsultacyjnych ma również z woli ustawodawcy uwzględniać obowiązki wynikające z diagnozowania i poradnictwa w zakresie przeciwdziałania i zapobiegania demoralizacji. Stanowiska tego nie podzielił Prokurator Generalny o czym świadczy skierowanie w dniu 10 lipca 2013 r. do Trybunału Konstytucyjnego wniosku o zbadanie legalności i konstytucyjności rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2001 r. w sprawie organizacji i zakresu działania rodzinnych ośrodków diagnostyczno – konsultacyjnych⁷.

Zważywszy na te wątpliwości, pilne ustawowe, całościowe unormowanie zagadnień organizacyjnych i kompetencji ROD-K do opiniowania w sprawach innych niż z zakresu postępowań w sprawach nieletnich wydaje się potrzebne. Między innymi dało temu wyraz Stowarzyszenie Sędziów Rodzinnych w Polsce w punkcie 8 uchwały XVI Kongresu Stowarzyszenia z dnia 25 września 2014 r.⁸ Pozostawienie bowiem takiej jednostki diagnostycznej w strukturze wymiaru sprawiedliwości i jednoznaczne przesądzenie jej kompetencji do opiniowania w sprawach cywilnych w rozumieniu art. 1 k.p.c. jest właściwe. Z tej przyczyny projektowana nowelizacja jest celowa. Na uznanie zasługuje także zaproponowana w projekcie lokalizacja przepisów o ROD-K w prawie o ustroju sądów powszechnych oraz szeroki zakres ich

⁶ Argumentacja stanowiska uzasadniającego aktualny stan prawny jest zawarta w piśmie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października, DPK – 4604 – 1/13, skierowanym skierowanym do Trybunału Konstytucyjnego.

⁷ PG VIII TKw 38/12. Sprawie nadano sygnaturę U 6/13. Wniosek Prokuratora Generalnego nie został jeszcze rozpoznany. Prokurator Generalny w uzasadnieniu wniosku stwierdził, że rodzinnym ośrodkom diagnostyczno – konsultacyjnym nie przyznano w ustawie kompetencji do wydawania opinii w innych sprawach niż dotyczące nieletnich, którzy popełnili czyn karalny, bądź wystąpią okoliczności świadczące o ich demoralizacji. Przyjęcie przez ustawodawcę w przepisie upoważniającym art. 84 § 3 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich otwartego katalogu zakresu działań rodzinnych ośrodków diagnostyczno - konsultacyjnych, na co wskazuje użyty zwrot "w szczególności", odnosi się do zakresu przedmiotowego działania tych ośrodków, co jednoznacznie wynika z literalnej wykładni upoważnienia ustawowego. Nieuprawniona w ocenie Prokuratora Generalnego byłaby taka interpretacja zwrotu "w szczególności", która pozwalałaby organowi wykonawczemu na rozszerzenie przedmiotowego zakresu działania omawianych ośrodków.

⁸ <http://www.sssrwp.pl/aktualnosci.php?typ=uc>

kompetencji opiniodawczych. Natomiast niektóre rozwiązania projektu ustawy wywołują uwagi, które zostaną przedstawione w dalszych wywodach niniejszej opinii.

Uwagi ogólne o zakresie projektowanych unormowań

1. Zważywszy na przedstawiane krytyczne oceny działalności ROD-K, w szczególności odnośnie do stosowanych metod badawczych⁹, ustalanie standardów orzekania i stosowanych narzędzi badawczych od strony formalnej powinno nadal należeć do Ministra Sprawiedliwości. Wydaje się, że w ustawie należałoby przesądzić, iż Minister powołuje Komisję doradczą ds. standardów orzekania z udziałem ekspertów zewnętrznych. Szczegółowe unormowania mogłyby zostać zamieszczone w rozporządzeniu. Upoważnienie do ich sformułowania przez Ministra Sprawiedliwości powinno jednoznacznie wynikać z przepisu ustawy. W projekcie takich rozwiązań nie ma. Nie jest bowiem oczywiste, czy za wystarczające można byłoby uznać upoważnienie, o którym mowa w art. 157ł (pkt 1 i pkt 3).

⁹ Najdalej idąca krytyka opiniowania przez ROD-K w sprawach rodzinnych jest zawarta w opracowaniu Stowarzyszenia Centrum Praw Ojca i Dziecka „Raport z działań strażniczych Monitoring pracy wybranych Rodzinnych Ośrodków Diagnostyczno-Konsultacyjnych”, Warszawa, 2009. dotowanego przez Fundację im. Stefana Batorego w ramach programu obywatelskiego nadzoru nad funkcjonowaniem instytucji państwowych. Została ona oparta, między innymi o analizę opinii dobranych bez zastosowania nie budzących wątpliwości kryteriów metodologicznych. Krytycznie do Raportu odniósł się Związek Zawodowy Pracowników ROD-K (Odpowiedź na „Raport z działań strażniczych – Monitoring pracy wybranych Rodzinnych Ośrodków Diagnostyczno – Konsultacyjnych” <http://zwiazekrodk.org.pl/inne/79-news/76-odpowiedz-na-raport>), Polskie Towarzystwo Psychologiczne (niepublikowane stanowisko przekazane Fundacji Batorego i Ministrowi Sprawiedliwości), A. Czerederecka, *Rodzinne ośrodki diagnostyczno – konsultacyjne na cenzurowanym*, Rodzina i Prawo 2013, nr 24, s. 17 – 27. Celowe wydaje się przytoczenie wniosków z analizy opinii ROD-K wydanych w trzech rodzajach spraw opiekuńczych oraz w sprawach rozwodowych, która była przeprowadzona w 2012 r. w Instytucie Wymiaru Sprawiedliwości przez Pawła Ostaszewskiego (P. Ostaszewski, *Opinie sporządzane przez rodzinne ośrodki diagnostyczno-konsultacyjne w sprawach opiekuńczych i rozwodowych*, Prawo w Działaniu 2013, nr 14, s. 7 – 25). Autor ustalił, że w aktach 19 spośród 100 analizowanych spraw były pisemne zastrzeżenia do zawartości opinii lub sposobu przeprowadzenia badania. Dotyczyły one treści dokonanych ustaleń (np. że to rodzice adopcyjni są winni złych zachowań dziecka), wyciąganych na ich podstawie wniosków (m.in. że orzeczenie rozwodu będzie sprzeczne z dobrem dziecka), stronniczości pracowników ROD-K (np. pomijanie określonych zeznań i informacji, przekonywanie strony powodowej do wycofania wniosku) oraz nieprzeprowadzenia wszystkich koniecznych badań (np. całościowej diagnozy psychologiczno-psychiatrycznej). Były one zbieżne z zarzutami formułowanymi przez organizacje praw ojców. Badania potwierdziły, że krytykowane przez organizacje ojcowskie testy projekcyjne są nadal bardzo często stosowane w diagnozie sytuacji opiekuńczo-wychowawczej małoletnich, nie mniej P. Ostaszewski ocenił, że nie stanowiły w zbadanych sprawach istotnej podstawy formułowanych w opiniach wniosków. Okazało się, na podstawie przeprowadzonych badań, że większości zarzutów dotyczących nierzetelności osób prowadzących diagnozę nie została potwierdzona. Zebrany materiał nie wykazał w działaniach rodzinnych ośrodków praktyk dyskryminujących którąkolwiek ze stron. Wykazał natomiast, że matki mają częściej wyższe predyspozycje wychowawcze od ojców.

2. Wydaje się, że unormowania dotyczące zakresu działalności ROD-K powinny być zamieszczone na początku rozdziału, bezpośrednio po definicji ośrodka, a przepis o kierowniku ośrodka, jego kwalifikacjach i o sposobie powoływania w drodze konkursu w dalszej kolejności.

3. Przy założeniu szerokich kompetencji placówek diagnostycznych trzeba rozważyć celowość pozostawienia w ich nazwie określenia „rodzinne”. Za dotychczasową nazwą przemawia tylko długa tradycja jej używania.

4. Z ustawowym unormowaniem organizacji i zakresu działania ośrodków diagnostycznych powinna być połączona stosowna nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego, w którym powinien znaleźć się przepis o dowodzie z opinii (rodzinnego) ośrodka diagnostyczno-konsultacyjnego. Wydaje się, że stosowne rozstrzygnięcie powinno znaleźć się w Oddziale „Opinia biegłych”, jako dodatkowy przepis (przykładowo 290a) lub w ramach zmienionej treści art. 290 k.p.c. Można by rozważyć:

- zapis nakazujący odpowiednie stosowanie art. 290 i 291 k.p.c. do innej placówki specjalistycznej, w szczególności rodzinnego ośrodka diagnostyczno – konsultacyjnego, albo
- poszerzenie treści art. 290 i 291 k.p.c. przez dodanie w nich słów „lub innej placówki specjalistycznej, w szczególności rodzinnego ośrodka diagnostyczno – konsultacyjnego”.

Uwagi szczegółowe

Art. 157a § 1

Projekt kwalifikuje ośrodek diagnostyczno-konsultacyjny, jako organ pomocniczy sądu okręgowego. Wydaje się, że właściwsze byłoby wskazanie, że jest to organ pomocniczy sądów powszechnych (a nawet szerzej „wymiaru sprawiedliwości”), usytuowany przy sędzi okręgowym i finansowany z budżetu tego sądu. Opinie ośrodków mogą być przydatne w bardzo różnych sprawach prowadzonych przed różnymi sądami. Należy zauważyć, że zbyt wąskie określenie ich kompetencji może być później przedmiotem sporu, a strony (uczestnicy) postępowań, niezadowoleni

z wyniku opinii, mogą podejmować działania w celu podważenia dopuszczalności opiniowania na potrzeby innego sądu niż okręgowy¹⁰.

Opiniowanie przez ROD-K w pierwszej kolejności jest potrzebne w sądach rejonowych i w praktyce ośrodek był dotychczas traktowany jako organ pomocniczy sądu rodzinnego (wydziału rodzinnego i nieletnich sądu rejonowego). Sąd Okręgowy może zasięgać opinii ośrodków głównie w sprawach o rozwód oraz w sprawach o separację.

Należy odnotować, że w projektowanym art. 157g jest mowa o opiniach „dla sądów powszechnych”, a w art. 157h o wydawaniu opinii na zlecenie sądu (bez wskazania jaki to może być sąd) oraz prokuratora. Z powyższego wynika jednoznacznie, że zamiarem autorów projektu nie było ograniczenie funkcji ROD-K do wykonywania czynności (diagnostycznych, opiniodawczych) charakterystycznych dla organu pomocniczego sądu okręgowego i tylko na jego zlecenie.

Art. 157g i 157h

Projekt przewiduje zamknięte katalogi zakresu działalności i zadań rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych. Nie jest to optymalne rozwiązanie bowiem mogą wystąpić potrzeby wykorzystania tych placówek do zadań nie wymienionych w artykułach 157g i 157h. Przykładowo ośrodki mogłyby udzielać pomocy w przygotowaniu „porozumienia”, o którym mowa w art. 58 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (taki był zamysł autorów nowelizacji kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z 6 listopada 2008 r.¹¹, na co wskazuje pkt. 6 F uzasadnienia projektu ustawy)¹².

¹⁰ Obawa taka nie wydaje się bezpodstawna, gdy zważy się, że wniesienie do TK przez Prokuratora Generalnego wniosku w sprawie U 6/13 nastąpiło w wyniku uwzględnienia próśb indywidualnych osób fizycznych oraz stowarzyszenia Forum Matek Przeciw Dyskryminacji Ojców (stowarzyszenia grupującego głównie matki ojców walczących o realizację swoich uprawnień do sprawowania pieczy nad dziećmi /babcię dzieci/, ściśle współpracującego z organizacjami ojcowskimi, które w ostatnim czasie podejmują liczne działania kwestionujące kompetencje ROD-K). W adresowanych do Prokuratora Generalnego pismach kwestionowano dopuszczalność opiniowania przez ośrodki diagnostyczno-konsultacyjne w sprawach rodzinnych wobec braku wyraźnego, ustawowego umocowania do wydawania stosownych opinii.

¹¹ Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r., o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy i niektórych innych ustaw, Dz. U. nr 220, poz. 1431.

¹² Druk Sejmu RP VI kadencji nr 888.

Dlatego celowe byłoby potraktowanie pozycji wymienionych w powołanych przepisach projektu, jako najważniejszych ale nie jedynych, co można osiągnąć przez dodanie w obu przepisach zwrotu: „w szczególności”.

Art. 157i § 4

Nie jest oczywiste, dlaczego lekarz zatrudniony w ośrodku miałby być wyłącznie specjalistą z zakresu psychiatrii. Nie kwestionując doniosłości opiniowania psychiatrycznego poddać należałoby pod rozagę celowości zatrudnienia także lekarzy ze specjalnością z zakresu pediatrii.

Art. 157l

Przepis przewiduje okresową ocenę pracy specjalistów zatrudnionych w ośrodkach oraz ustala, że sprzeciw pracownika jest zgłaszany do Ministra Sprawiedliwości. Nie wskazuje jednak podmiotu dokonującego oceny.

Z art. 157f § 2 wynika, że okresowej oceny kierownika ośrodka dokonuje Minister Sprawiedliwości. Kierownik ośrodka zaś kontroluje pracę tegoż ośrodka (art. 157f §1), ale nie jest to, jak się wydaje, równoznaczne z przyjęciem, że to on jest organem opiniującym specjalistów zatrudnionych w ośrodku.

§ 7 omawianego art. 157l zawiera delegację dla Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie określenia w rozporządzeniu „szczegółowych kryteriów oraz trybu i sposobu dokonywania okresowych ocen specjalistów zatrudnionych w ośrodkach”. Z powyższego nie wynika w sposób niewątpliwy, że powyższa delegacja obejmuje wskazanie przez Ministra Sprawiedliwości w rozporządzeniu podmiotu opiniującego. Wydaje się zaś, że wskazanie tego podmiotu powinno nastąpić w nowelizowanej ustawie, tak jak uczyniono to przykładowo w art. 8 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury¹³, który (odnośnie do opiniowania urzędników i innych pracowników) stanowi, że „Oceny dokonuje dyrektor sądu lub prokurator, biorąc pod uwagę opinię bezpośredniego przełożonego i komisji kwalifikacyjnej, powoływanej przez dyrektora sądu lub prokuratora”. Być może podmiotem opiniującym powinien być prezes sądu okręgowego, przy którym usytuowany jest dany ośrodek, lub powołana w tym celu komisja.

¹³ Dz. U. z 2011 r. nr 109, poz. 639 z późniejszymi zmianami.

Wniosek

W podsumowaniu powyższych uwag nasuwa się wniosek, iż konieczność możliwie szybkiego ustawowego unormowania statusu rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych nie budzi wątpliwości. Podstawowe założenia projektu są godne akceptacji. Projekt wymaga jednak korekt, na których kierunki zwrócono uwagę w niniejszej opinii. Konieczna też wydaje się nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego, w którym powinien znaleźć się przepis o dowodzie z opinii (rodzinnego) ośrodka diagnostyczno–konsultacyjnego.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia 15.12. 2014 r.

PG VII G 025/313/14

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

Data wpływu 16.12.2014r.

Pan

Adam Podgórski

Zastępca Szefa

Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze

W nawiązaniu do pisma z dnia 21 października 2014 r., nr GMS-WP-173-232/14, dotyczącego poselskiego *projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw*, przekazanego Prokuratorowi Generalnemu do wyrażenia opinii w trybie art. 3 ust. 1 pkt 9 *ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze* (Dz. U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599, z późn. zm.), uprzejmie informuję, iż deficyty uzasadnienia projektowanej ustawy zasadniczo utrudniają ocenę objętych jej ramami propozycji zmiany strukturalnego umiejscowienia rodzinnych ośrodków konsultacyjno-diagnostycznych, prowadzącej do nadania tym ośrodkom charakteru organów pomocniczych sądów okręgowych i skutkującej służbowym podporządkowaniem zatrudnionych w takich ośrodkach specjalistów prezesom tych sądów.

Uzasadnienie projektu nie przedstawia przyczyn proponowanych w tym zakresie zmian, ograniczając się do jednozdaniowego lakonicznego stwierdzenia, zgodnie z którym zmiany te „służą porządkowaniu stanu prawnego i wyjaśnianiu pojawiające się wątpliwości dotyczące statusu prawnego tak pracowników rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych, jak i pozycji tych jednostek w strukturze sądownictwa”.

Ani powołane wątpliwości, ani korzyści, które mają płynąć z proponowanych w tym zakresie zmian, nie zostały przez projektodawców wskazane, zaś treść uzasadnienia sprowadza się do przedstawienia treści projektowanych przepisów.

nie spełniając tym samym wymagań stawianych uzasadnieniom poselskich projektów ustaw, zgodnie z którymi powinny one m.in. wyjaśniać – nie zaś jedynie hasłowo deklarować – potrzebę i cel uchwalenia projektowanego aktu prawnego oraz wykazywać różnicę pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym, a w szczególności wskazywać skutki wejścia projektowanego aktu prawnego w życie, w tym wynikające z postulowanej zmiany korzyści (por. art. 34 ust. 2 *uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej* (M.P. z 2012 r., poz. 32, z późn. zm.).

Zasygnalizowania również wymaga konieczność dopracowania projektu pod względem legislacyjnym, gdyż niektóre uchybienia w tym zakresie prowadzą do braku dostatecznej precyzji zaproponowanych unormowań bądź mogą skutkować kolizją z innymi, obowiązującymi przepisami.

Ich przykłady stanowią kazuistyczne, a równocześnie niedostatecznie jednoznaczne określenie „zakresu działalności” oraz „zadań” rodzinnego ośrodka diagnostyczno-konsultacyjnego, w tym zaliczenie do pierwszej z tych kategorii „diagnozowania w sprawach cywilnych oraz karnych” (proj. art. 157g-157h *p.u.s.p.*), jak również powtórzenie za § 8 ust. 2 *rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2001 r. w sprawie organizacji i zakresu działania rodzinnych ośrodków diagnostyczno- konsultacyjnych* (Dz. U. Nr 97, poz. 1063), że „psychologiem w ośrodku może być osoba mająca dyplom ukończenia wyższych studiów magisterskich z zakresu psychologii oraz co najmniej 3-letni staż pracy w poradnictwie rodzinnym lub z młodzieżą społecznie niedostosowaną” (proj. art. 157i § 2 *p.u.s.p.*), bez zważania na zasadę wynikającą z art. 7 *ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów* (Dz. U. Nr 73, poz. 763, z późn. zm.), w myśl której prawo do wykonywania zawodu psychologa powstaje dopiero z chwilą wpisania na listę psychologów Regionalnej Izby Psychologów.

W pozostałym zakresie do przedstawionego projektu uwag nie zgłaszam.

Z pozycją
A. Seremet
Andrzej Seremet